

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 386/2012-44

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. decembra 2012 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval sťažnosť Ing. J. K., K., zastúpeného advokátkou Mgr. M. Ch., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 185/08 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 185/08 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice I prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 185/08 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. J. K. priznáva primerané finančné zadostúčinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ing. J. K. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 404,37 € (slovom štyristoštyri eur a tridsaťsedem centov), ktorú je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť na účet jeho právnej zástupkyne Mgr. M. Ch., K., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 386/2012-16 z 22. augusta 2012 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. J. K. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 185/08.

2. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že „... podal na Okresnom súde... dňa 28. 11. 2008 návrh, v ktorom sa domáhal zníženia vyživovacej povinnosti voči maloletému dieťaťu z dôvodu zmien v majetkových pomeroch na jeho strane.

Podaný návrh sťažovateľ doplnil podaním zo dňa 06. 04. 2009 a 09. 10. 2009 z dôvodu ďalšej závažnej zmeny, ku ktorej došlo na strane sťažovateľa.

Pojednávanie... vytýčené na 29. 03. 2010... bolo odročené na 10. 05. 2010 z dôvodu práceneschopnosti vec pojednávajúcej sudkyne.

Pojednávanie nariadené na 10. 05. 2010 bolo odročené z dôvodu neprítomnosti matky maloletého dieťaťa...

Pojednávanie nariadené na 21. 06. 2010 bolo vykonané v neprítomnosti sťažovateľa a bolo odročené na 21. 09. 2010.

Pojednávanie nariadené vo veci na 21. 09. 2010 bolo odročené z dôvodu mimoriadnej situácie na súde na 14. 12. 2010.

Pojednávanie nariadené vo veci na 14. 12. 2010 bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti vec pojednávajúcej sudkyne na 18. 01. 2011.

Pojednávanie nariadené na 18. 01. 2011 bolo odročené z dôvodu neprítomnosti právneho zástupcu sťažovateľa, ktorému nebolo vykázané doručenie predvolania a ktorý sa nachádzal mimo územia SR...

Pojednávanie nariadené vo veci na 08. 02. 2011 sa uskutočnilo a bolo odročené na 26. 04. 2011 za účelom zisťovania príjmu matky...

Pojednávanie nariadené vo veci na 26. 04. 2011 sa neuskutočnilo z dôvodu práceneschopnosti predsedníčky senátu...

Pojednávanie nariadené vo veci na 20. 06. 2011 bolo odročené na neurčito z dôvodu hospitalizácie predsedníčky senátu.

Pojednávanie bolo odročené z 09. 05. 2012 na 26. 03. 2012 s tým, že to bolo odročené za účelom doplnenia dokazovania na deň 30. 04. 2012...

Pojednávanie nariadené na 30. 04. 2012 bolo odročené (pozn. na 29. 06. 2012) z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa (napriek tomu, že na pojednávaní bol prítomný jeho právny zástupca) a nedoručenia daňových priznaní a výkazu majetku u sťažovateľa a u matky z daňového úradu...

Dňa 29. 06. 2012 požiadala matka o odročenie pojednávania z dôvodu zdravotných problémov... K ospravedlneniu, resp. žiadosti o odročenie nepripojila potvrdenie od lekára...

Pojednávanie nariadené na 29. 06. 2012 sa neuskutočnilo a bolo odročené na 10. 08. 2012.

Konanie doposiaľ nie je právoplatne skončené...

V tejto súvislosti si sťažovateľ dovoľuje poukázať na skutočnosť, že od vybavenia jeho sťažnosti predsedom krajského súdu uplynula už doba 11 mesiacov a v jeho právnej veci nebolo meritórne rozhodnuté, naopak z listín tvoriacich prílohu tejto sťažnosti je zrejmé, že činnosť súdu je aj naďalej neefektívna, nesústredená, a to aj napriek oznámeniu o sledovaní ďalšieho postupu v konaní, do jeho právoplatného skončenia. Napriek tomu, že v konaní boli v období po vybavení jeho sťažnosti, tzn. v období 11 mesiacov, vykonané pojednávania, bola činnosť súdu neefektívna a nesústredená, pričom taká bola činnosť súdu už od samotného začatia konania.

Sťažovateľ konštatuje, že vo veci zníženia výživného k jednému maloletému dieťaťu okresný súd nerozhodol doposiaľ ani raz meritórne, pričom konanie, okrem obdobia prerušenia konania trvá už tri roky.“

3. S prihliadnutím na uvedené skutočnosti sťažovateľ vo svojom návrhu výroku rozhodnutia (petite) žiada, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Právo sťažovateľa

- na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a

- právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zakotvené v čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru,

bolo postupom Okresného súdu... vo veci sp. zn. 22 P 185/08 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd... konal vo veci vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 22 P 185/08 bez prieťahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu... pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľa.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 5.000 EUR, ktoré je odporca povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“

4. Svoju žiadosť o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnil okrem iného tým, že „... doba, ktorá uplynula od podania návrhu je neprimerane dlhá a ničím neospravedlniteľná a nezdôvodniteľná ... napriek upozorneniu predsedu okresného súdu zo dňa 05. 10. 2011 a jeho žiadosti, aby sa v konaní postupovalo sústredene, efektívne a bez prieťahov, nedošlo ani po uplynutí ďalších 10 mesiacov k skončeniu právnej neistoty sťažovateľa...

Neistota ktorú sťažovateľ pociťuje nemá priaznivý vplyv na jeho zdravie. Stavý úzkosti a stres súvisiace s právnou neistotou vyústili do zmiešanej úzkostnej a depresívnej poruchy a farmakologickej liečby, ktorú podstupuje.“

5. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril predseda okresného súdu listom sp. zn. Spr 52/11 z 23. októbra 2012. K vyjadreniu predsedu okresného súdu zaujala stanovisko právna zástupkyňa sťažovateľa, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 26. novembra 2012.

5.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení popísal podrobnú chronológiu procesných úkonov a k dôvodnosti sťažnosti uviedol, že „Príčinou zdĺhavého súdneho konania sú aj samotní účastníci, ktorí rôznymi spôsobmi prispievajú k predlžovaniu konania... Okresný súd... konal vo veci bez väčších prieťahov, plynule, efektívne a v súlade správnymi predpismi. Je dôležité uviesť, že existovali aj objektívne dôvody spočívajúce vo vysokom počte nerozhodnutých vecí v súdnom oddelení Mgr. E. K. ako aj jej dlhodobá práceneschopnosť.“

5.2 Právna zástupkyňa sťažovateľky na vyjadrenie okresného súdu reagovala podaním doručeným ústavnému súdu 26. novembra 2012, v ktorom uviedla: «... Odporca neoznačil žiadne konkrétne konania sťažovateľa, ktoré by vyššie opísanému konaniu zodpovedalo. Práve naopak, sťažovateľ bol tým účastníkom konania, ktorý mal eminentný záujem na čo najskoršom skončení konania, v ktorom sa domáhal zníženia výživného... dňa 20. 04. 2011 dovŕšila dcéra sťažovateľa plnoletosť, a od uvedeného dovŕšenia plnoletosti už súd nemal povinnosť z úradnej moci vykonávať dokazovanie v širšom rozsahu ako vo veciach starostlivosti o maloletých. Do dovŕšenia plnoletosti dcéry sťažovateľa súd

postupoval v rozpore s ustanovením § 176 ods. 3 O. s. p., podľa ktorého „ak zákon neustanovuje inak, vo veciach starostlivosti súdu o maloletých rozhodne súd bez zbytočného odkladu, najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa začatia konania...“»

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva podľa označeného článku ústavy. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci (napr. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03).

II.

7. Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z písomných vyjadrení účastníkov konania a zo spisov okresného súdu sp. zn. 22 P 185/2008 ústavný súd zistil, že sťažovateľ podal okresnému súdu 28. novembra 2008 návrh na zníženie výživného na maloletú dcéru M. K., nar. ..., a bol zaevidovaný pod sp. zn. 22 P 185/2008. Následne boli vo veci vykonané tieto úkony:

- 12. decembra 2008 okresný súd vydal uznesenie č. k. 22 P 185/2008-7, ktorým ustanovil Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny K. (ďalej len „úrad práce, sociálnych vecí a rodiny“) za opatrovníka maloletej M. K. a zároveň ho vyzval, aby prešetril pomery v posudzovanej rodine,

- 12. decembra 2008 okresný súd vyzval účastníkov, aby sa vyjadrili, či súhlasia s rozhodnutím veci bez nariadenia pojednávania,

- 8. januára 2009 bol okresnému súdu od Daňového úradu K. doručený opis daňového priznania matky maloletej za rok 2007,

- 12. januára 2009 bol okresnému súdu od S., a. s., K. doručený opis mzdového listu sťažovateľa,

- 12. januára 2009 bola okresnému súdu od úradu práce, sociálnych vecí a rodiny doručená správa z prešetrenia rodinných pomerov,

- 16. a 21. januára 2009 účastníci oznámili, že nesúhlasia s rozhodnutím vo veci bez nariadenia pojednávania,

- 17. marca 2009 okresný súd uznesením č. k. 22 P 185/2008-71 prerušil konanie až do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 11 P/2/2008 (konanie bolo prerušené do 21. októbra 2009),

- 20. marca 2009 právna zástupkyňa matky doručila okresnému súdu vyjadrenie vo veci samej a zároveň podala protinávrh na zvýšenie výživného,

- 6. apríla 2009 sťažovateľ okresnému súdu oznámil, že z dôvodu organizačných zmien u zamestnávateľa bol s ním ukončený pracovný pomer 28. februára 2009 a v súčasnosti je vedený na úrade práce ako nezamestnaný, preto žiada zníženie výživného na sumu 83 € mesačne,

- 9. októbra 2009 sťažovateľ okresnému súdu oznámil, že od 15. septembra 2009 je naďalej evidovaný ako nezamestnaný, ale nepoberá dávky v nezamestnanosti, a preto žiada zníženie výživného na sumu 10 € mesačne,

- 29. marca 2010 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti predsedníčky senátu na 10. máj 2010,

- 10. mája 2010 sa uskutočnilo pojednávanie, sťažovateľ bol prítomný, matka maloletej bola neprítomná (ospravedlnila sa); pojednávanie bolo odročené na 21. jún 2010 s tým, že bude doplnené dokazovanie,

- 8. júna 2010 bola okresnému súdu doručená od úradu práce, sociálnych vecí a rodiny správa, z ktorej vyplynulo, že sťažovateľ je naďalej vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie od 14. marca 2009,

- 21. júna 2010 sa uskutočnilo pojednávanie, ktorého sa sťažovateľ nezúčastnil; po vypočutí matky maloletej bolo pojednávanie odročené na 21. september 2010,

- 6. septembra 2010 sťažovateľ doplnil návrh a navrhol zmenu žalobného petitu,

- 21. septembra 2010 sa za prítomnosti účastníkov uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo z dôvodu mimoriadnej situácie odročené na neurčito,

- 15. novembra 2010 a 1. decembra 2010 sa k veci vyjadrila matka maloletej,

- 7. decembra 2010 sťažovateľ podal návrh na vydanie predbežného opatrenia,

- 13. decembra 2010 okresný súd vydal uznesenie č. k. 22 P 185/2008-129, ktorým návrh sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia zamietol,
- 14. decembra 2010 sa pojednávanie neuskutočnilo z dôvodu práceneschopnosti predsedníčky senátu, pojednávanie bolo odročené na 18. január 2011,
- 20. decembra 2010 boli okresnému súdu doručené od Daňového úradu K. fotokópie daňového priznania matky maloletej za roky 2008 a 2009,
- 3. januára 2011 sa sťažovateľ odvolal proti uzneseniu č. k. 22 P 185/2008-129, ktorým bol jeho návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietnutý,
- 18. januára 2011 sa za prítomnosti všetkých účastníkov uskutočnilo pojednávanie, pojednávanie sudkyňa odročila bez uvedenia dôvodu na 8. február 2011,
- 19. januára 2011 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie matky,
- 20. januára 2011 si okresný súd vyžiadal od Okresnej prokuratúry K. spis sp. zn. 3 Pv 223/2010,
- 20. januára 2011 si okresný súd vyžiadal od Obvodného oddelenia Policajného zboru K. ich spis sp. zn. ORP 564/SM-KE 2010,
- 24. januára 2011 bol okresnému súdu od Obvodného oddelenia Policajného zboru K. doručený spis sp. zn. ORP 564/SM-KE 2010,
- 25. januára 2011 bolo okresnému súdu doručené oznámenie z Okresnej prokuratúry K.,
- 8. februára 2011 sa uskutočnilo pojednávanie, boli vypočutí účastníci a pojednávanie sa odročilo na 26. apríl 2011 pre účely vykonania ďalšieho dokazovania a predloženia spisu Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o podanom odvolaní,
- 26. apríla 2011 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo z dôvodu onemocnenia predsedníčky senátu odročené na 20. jún 2011,
- 27. apríla 2011 okresný súd predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o podanom odvolaní sťažovateľa,
- 25. mája 2011 sa spis z krajského súdu vrátil okresnému súdu; krajský súd sp. zn. 7 CoP/127/2011 z 24. mája 2011 potvrdil prvostupňové uznesenie,
- 20. júna 2011 sa plánované súdne pojednávanie neuskutočnilo z dôvodu hospitalizácie zákonnej sudkyne,

- 5. októbra 2011 upozornil predseda okresného súdu sudkyňu JUDr. D. N., ktorej vec bola pridelená, aby postupovala sústredene, efektívne a bez priet'ahov,
- 31. januára 2012 sa uskutočnilo pojednávanie, boli vypočutí účastníci a pojednávanie bolo odročené na 9. máj 2012,
- 16. februára 2012 okresný súd zmenil termín nariadeného pojednávania na 26. marec 2012.
- 26. marca 2012 sa uskutočnilo pojednávanie, po vypočutí účastníkov bolo pojednávanie odročené na 30. apríl 2012 pre účely vykonania ďalšieho dokazovania,
- 30. apríla 2012 sa uskutočnilo pojednávanie, pojednávanie bolo odročené na 29. jún 2012 pre účely vykonania ďalšieho dokazovania,
- 24. mája 2012 bolo okresnému súdu od Daňového úradu K. doručené daňové priznanie matky navrhovateľky za rok 2011,
- 29. júna 2012 sa uskutočnilo pojednávanie, sťažovateľ bol prítomný, navrhovateľka a jej zástupkyňa sa neustanovili, súd pojednávanie odročil na 10. august 2012,
- 10. augusta 2012 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd rozhodol v merite veci tak, že čiastočne vyhovel návrhu a v zostávajúcej časti návrh zamietol a zamietol aj protinávrh navrhovateľky a matky navrhovateľky,
- 17. októbra 2012 sťažovateľ podal odvolanie proti rozsudku okresného súdu.

III.

8. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím,

ktorým vyhoví sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

9. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejedaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

10. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu

pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie. Podľa § 176 ods. 3 OSP ak zákon neustanovuje inak, vo veciach starostlivosti súdu o maloletých rozhodne súd bez zbytočného odkladu najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa začatia konania. Konanie možno predĺžiť, len ak z vážnych dôvodov a z objektívnych príčin nemožno vykonať dôkazy.

12. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 185/2008 o návrhu na zníženie výživného pre (pôvodne, pozn.) maloleté dieťa došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že posudzované konanie sa začalo 28. novembra 2008, teda pred takmer štyrmi rokmi. Ústavný súd sa zaoberal postupom okresného súdu, pričom zbytočné prietahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu.

13. Judikatúra EŠLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníkov konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

14. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom napadnutého konania je rozhodovanie súdu o výživnom pre maloleté dieťa, t. j. ide o existenčnú vec, o agendu starostlivosti súdu o maloletých, kde sa predpokladá osobitná pozornosť venovaná efektívnemu a rýchlemu postupu súdu (II. ÚS 2/01), aby bol naplnený účel súdneho

konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 6 a § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (napr. I. ÚS 142/03, I. ÚS 145/03, I. ÚS 158/04).

15. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je návrh na zníženie výživného pre maloleté dieťa (ktoré v priebehu súdneho konania dovŕšilo plnoletosť), teda po právnej stránke štandardná rodinnoprávna vec patriaca do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva. Skutkovú stránku predmetnej veci možno tiež zaradiť k štandardným v rámci agendy patriacej do rozhodovacej činnosti všeobecného súdnictva. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre zastáva názor, že takéto konanie vedené proti osobe s trvalým pobytom a zamestnaním v Slovenskej republike nepatrí ku skutkovo zložitým veciam. Sudca okresného súdu však prejavil váhavosť a nerozhodnosť a uspokojil sa s formalizovaným postupom opakovaním súdnych pojednávaní, ako aj s nesústreďeným a nekoncentrovaným vykonávaním ďalšieho – na vec sa vzťahujúceho – dokazovania.

16. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa, v preskúmvanej veci ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mohla byť osobitne zohľadnená pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom. Sťažovateľ počas prebiehajúceho konania navrhoval vykonanie dôkazov, išlo však o procesné právo účastníka konania, ktoré bez ďalšieho nemožno pripísať na jeho ujmu.

17. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu. Sťažovateľ v sťažnosti nekonkretizoval obdobia, počas ktorých malo dôjsť k zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní, ale poukázal na celkovú dĺžku konania v trvaní takmer 4 rokov.

18. Ústavný súd považoval za preukázané, že okresný súd nepochybne porušil svoje zákonné povinnosti dané mu predovšetkým Občianskym súdnym poriadkom. Konanie

na okresnom súde je poznačené ako celok formálnosťou, neefektívnosťou a nesústredenosťou, keď okresný súd mechanicky síce nariad'oval súdne pojednávania, opakoval dokazovanie a pojednávania odročoval a vec meritórne neposudzoval, a to v období od skončenia prerušenia konania 22. októbra 2009 až do podania ústavnej sťažnosti 6. augusta 2012.

19. Vychádzajúc z predloženej sťažnosti a k nej pripojených dokumentov, ako aj zo stanovísk účastníkov konania a na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd konštatoval v danej veci zbytočné priet'ahy v konaní. Aj keď okresný súd konal vo veci, úkony smerujúce k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza, nevykonával, a to aj napriek tomu, že predmetom konania bola vec výživného na (pôvodne, pozn.) maloleté dieťa a pre sťažovateľa existenčný rámec jeho života a prípadné trestnoprávne dôsledky jeho zlyhania v tejto sfére. Iba na dokreslenie celkovej situácie ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že okresný súd od 22. októbra 2009, keď skončilo prerušenie konania, do 10. februára 2010 v trvaní 3 mesiacov a 18 dní nevykonal žiadne procesné úkony a 18. januára 2011 odročil súdne pojednávanie bez uvedenia dôvodu.

20. Aj vzhľadom na uvedené ústavný súd z hľadiska priet'ahov v konaní opakovane konštatuje, že napriek tomu, že okresný súd vykonával procesné úkony spojené s prípravou pojednávania, vykonával pojednávania, zabezpečoval dôkazy, na ktoré sa účastníci odvolávali, a doručoval písomnosti, v posudzovanej veci avšak ani raz vecne nerozhodol (do podania sťažnosti ústavnému súdu) a navyše konal nekoncentrovane, neefektívne a mnohokrát vykonával „úkony pre úkony“ (pozri bod 7).

21. Obranu okresného súdu spočívajúcu v personálnych a zdravotných problémoch ako dôvodu, ktorý by mal byť objektívnou príčinou spôsobujúcou priet'ahy v konaní, ústavný súd neakceptoval. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99, III. ÚS 17/02) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie

uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

22. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa okresným súdom na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a porušenie práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

23. Ústavný súd zároveň prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov, lebo konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené.

24. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie (čl. 127 ods. 3 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde). Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € z dôvodov uvedených v bode 4.

25. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa (pozri bod 9 a nasl.) považuje za primerané v sume 1 000 €.

26. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia

ústavného súdu. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

27. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľovi, ktorý bol vo veci namietaných porušení jeho práv úspešný, vznikli trovy konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátkou. Advokátka vykonala 3 úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, spísanie a podanie sťažnosti z 25. júla 2012 a zaujatie písomného stanoviska z 22. novembra 2012 k vyjadreniu okresného súdu. Odmena za jeden úkon právnych služieb v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) je 1/6 z výpočtového základu. Za jeden právny úkon vykonaný v roku 2012 patrí advokátke odmena z výpočtového základu 763 €, t. j. 127,16 €, a režijný paušál 7,63 € (127,16 € + 7,63 €) teda spolu = 134,79 €. Celková odmena (celkovo 3 úkony) za právne zastúpenie pred ústavným súdom predstavuje sumu 404,37 €, ktorú je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP). Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

28. Ústavný súd nevyhovel v súlade s čl. 127 ods. 2 a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadost'učinenie nad ústavným súdom priznanú sumu 1 000 €. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 5 výroku tohto rozhodnutia.

29. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2012